

KARJERAS ZIŅAS

Valsts izglītības attīstības aģentūras Karjeras atbalsta departamenta ziņu izdevums 2007/5

NOTIKUMS

Izvērtē karjeras izglītību jauniešiem

Konferences dalībnieki

2007. gada 19. septembrī viesnīcā „Islande Hotel” notika Valsts izglītības attīstības aģentūras (VIAA) organizētā konference „Karjeras attīstības atbalsts jauniešiem”. Konference notika ESF nacionālās programmas projekta “Karjeras izglītības programmu nodrošinājums izglītības sistēmā” (KIPNIS) ietvaros un bija veltīta projekta noslēguma rezultātu apkopšanai.

Uz konferenci tika aicināti visi interesenti, kas projektā bija iesaistīti un kuriem ir aktuāli karjeras attīstības atbalsta jautājumi. Konferencē piedalījās vairāk nekā 250 dalībnieku. Projekta īstenotāji dalījās viedokļos par karjeras attīstības atbalsta nepieciešamību jauniešiem, runāja par karjeras izglītības lomu izglītības sektorā un tās nozīmi jauniešu personības attīstībā un pilsoniskas sabiedrības veidošanā.

Konferenci ievadīja Lielbritānijas ekspertes Deidri Hjūzas ievadlekcija „Karjeras attīstības atbalsts pilsoniskas sabiedrības veidošanai”. D. Hjūza

ir Derbijas universitātes Karjeras atbalsta pētniecības centra direktore, karjeras konsultēšanas studiju programmas profesore, daudzu pētījumu un publikāciju autore un ar lielu pieredzi darbā ar politikas veidotājiem Lielbritānijā un Eiropas Savienībā. „Jāveido sistēma, kur jaunieši iegūstot izglītību, tiek sagatavoti veiksmīgai karjeras veidošanai gan personīgu, gan sociālo, gan ekonomisko apsvērumu dēļ. Izglītībai ir nozīme tikai tad, ja to indivīds spēj veiksmīgi pielāgot savām vajadzībām

→ 2. lpp.

ĪSUMĀ

Darba un mācību iespējas Eiropā

Eiropas Komisijas informācijas apmaiņas un konsultāciju tīklu EURES, *Euroguidance*, *Europass* un *Eurodesk* Latvijas centri 2007. gada 5. oktobrī rīkoja konferenci „Eiropa piedāvā...”, lai Latvijas sabiedrībai sniegtu pārskatāmu informāciju par izglītības, darba, dažādu jauniešu aktivitāšu iespējām Eiropā un iepazīstinātu ar Latvijā pārstāvētajām institūcijām, kas veicina cilvēku mobilitāti Eiropā.

Konferences laikā tās dalībnieki uzzināja plašāk par Latvijā pārstāvēto Eiropas informatīvo tīklu – EURES, *Euroguidance*, *Europass*, *Eurodesk* – specifiskajiem mērķiem, darba metodēm un uzdevumiem cilvēku mobilitātes sekmēšanai ES. Notika arī diskusija par Eiropas mobilitātes dažādiem aspektiem, tostarp apspriesti mobilitātes mērķi plašākā kontekstā, kā arī mobilitāte Eiropas politikas un nacionālo valstu kontekstā.

Plašāka informācija VIAA mājas lapas www.viaa.gov.lv/euroguidance sadaļā “Bibliotēka”.

Dibina starpnozaru Sadarbības padomi

28. septembrī VIAA notika starpnozaru Sadarbības padomes dibināšanas sēde Karjeras attīstības atbalsta sistēmas (KAAS) kvalitātes uzlabošanai Latvijā.

Sadarbības padomes dibināšanas pamatā ir pastāvīga profesionāla starpnozaru dialoga nepieciešamība starp izglītības un darba sektoriem.

KAAS ir preventīvi karjeras izglītības, bezdarba samazināšanas un aktīvas nodarbinātības veicināšanas ilgtermiņa pasākumi, lai sekmētu indivīda spējām un interesēm atbilstoša personības attīstības virziena (profesijas, izglītības nozares) izvēli. KAAS šobrīd darbojas vairākas izglītības un labklājības nozares institūcijas.

Jauns izglītības portāls – www.niid.lv

Valsts izglītības attīstības aģentūra (VIAA) ar Eiropas Sociālā fonda (ESF) atbalstu ir izveidojusi nacionālu izglītības iespēju datubāzi www.niid.lv, kurā šobrīd ir informācija par Latvijas izglītības iestāžu piedāvātajām izglītības iespējām, bet nākotnē tā kļūs par daļu Eiropas Komisijas (EK) izglītības portālā PLOTEUS, kas nodrošina informāciju par izglītību 31 Eiropas valstī.

Viss par izglītību vienuviet

Portāla www.niid.lv nacionālā izglītības iespēju datubāze ir veidota kā plašs un ērti lietojams izglītības iespēju ceļvedis visiem Latvijas iedzīvotājiem, kas domā par jebkāda veida izglītošanos.

Portālā var iegūt informāciju par augstākās un profesionālās vidējās izglītības programmām. Nākotnē portāla datu bāzi iecerēts papildināt arī ar ziņām par pamatskolām un vidusskolām, tālākizglītību, kā arī par dažādiem kursiem. Par katru izglītības programmu portāla datubāzē atrodams neliels apraksts, kas palīdz saprast izglītības saturu, ir norādīts iegūstamais grāds vai kvalifikācija, mācību ilgums un apguves valoda, mācību maksa, nepieciešamās priekšzināšanas, kā arī kārtotajam iestājapbraudījumi. Portālā ir arī programmu licencēšanas un akreditācijas dati.

„Datubāzes priekšrocība ir tā, ka visa ar izglītības iespējām saistītā informācija tajā atrodama vienuviet, turklāt tā sakārtota pēc vieniem parametriem un izklāstīta visiem saprotamā veidā, tāpēc tajā ir viegli orientēties,” uzsver datubāzes vadītājs Didzis Poreiters.

Vārti uz Eiropu

Atrast nepieciešamo katrs var sev vi-sērtākajā veidā: ievadot atslēgas vārdu, kārtējot informāciju pēc iegūstamās izglītības konkrētajā izglītības iestādē vai atlasot informāciju pēc citiem papildu parametriem. Datubāzes veidotāji īpaši uzsver meklēšanas sistēmas ērtumu. „Meklēšana darbojas līdzīgi ierastajiem interneta meklētājiem – ierakstot vienu vai vairākus atslēgas vārdus, datu bāze atlasa atbilstošus rezultātus,” stāsta D. Poreiters.

Portāla sadaļās izvietoti dažādi ar aktuāliem izglītības jautājumiem saistīti skaidrojumi un apraksti, kā arī interaktīvi karjeras izvēles testi. Sadaļā e-konsultācijas būs iespēja uzdot jautājumus par izglītību un saņemt atbildes.

Datubāzi niid.lv izveidota ESF projekta „Karjeras izglītības programmu nodrošinājums izglītības sistēmā” ietvaros. Datubāze nākotnē kļūs par daļu no EK informācijas portāla PLOTEUS II, kas dienasgaismu ieraudzis 2008. gadā. Tā galvenā ideja ir kļūt par sava veida vārtiem, caur kuriem ES valstu iedzīvotāji varēs piekļūt valstu nacionālajām datubāzēm – informācijai par izglītības iespējām attiecīgajā zemē.

Uzticams informācijas avots

Informāciju regulāri atjaunos sadarbībā ar izglītības sniedzējiem, tāpēc da-

Datubāzes NIID. LV vadītājs D. Poreiters interesentus iepazīstina ar informācijas meklēšanas iespējām portālā

tubāze solās būt uzticams informācijas avots. Informāciju datubāzē var ievietot attālināti ar interneta palīdzību. Tas ļauj pašiem izglītības sniedzējiem papildināt un labot informāciju par savas iestādes sniegtajām izglītības iespējām jebkurā laikā.

No 2008. gada janvāra notiks NIID.LV informācijas dienas un apmācību semināri, kurās izglītības iestādes uzziņās, kā notiek informācijas ievietošana datubāzē. Taču jau pirms šiem pasākumiem izglītības iestādes var saņemt pieeju darbam ar NIID.LV datubāzi un veikt datu rediģēšanu vai papildināšanu. Lai palīdzētu veikt šo darbu, ir sagatavota NIID.LV lietotāja rokasgrāmata. Savukārt izglītības iestādēm, kas nevēlas vai nevar veikt informācijas ievietošanu NIID.LV datubāzē pašas, var nosūtīt informāciju VIAA. Atbalstu informācijas ievietošanā var saņemt pa e-pastu: info@niid.lv vai tālruni 7830831. Augstāko un profesionālo izglītības iestāžu pārstāvjus VIAA aicina papildināt NIID.LV informāciju.

→ 1. lpp.

un dzīves prasībām. Izglītības programmas nedrīkst palikt statiskas. Tās ir jāpilnveido atbilstoši mūsdienu sabiedrības, ekonomikas un mācīšanās rakstura straujām izmaiņām,” tā konferencē sacīja D. Hjūza.

Dānijas Izglītības ministrijas pārstāvis Jorgens Broks iepazīstināja ar Dānijas valsts pieredzi jauniešu karjeras attīstības atbalsta pasākumu īstenošanā 2 līmeņu centros: rajonu un pašvaldību. J. Broks īpaši uzsvēra, ka vienādi augstas kvalitātes karjeras pakalpojumiem jābūt pieejamiem tuvu klientu dzīves vietai. Tādēļ Dānijas 45 Jaunatnes karjeras centru uzdevums ir veicināt skolē-

nu iespējami harmonisku pāreju no viena izglītības līmeņa uz otru, bet 7 Reģionālo karjeras centru mērķis ir veicināt jauniešu veiksmīgu profesionālās un augstākās izglītības izvēli vai darba gaitu uzsākšanu.

Liepājas Pedagoģijas akadēmijas asociētā profesore un studiju programmas „Karjeras konsultants” direktore Ilze Miķelsone runāja par karjeras izglītības lomu jauniešu personības veidošanā un sevis pilnveides motivēšanai mūžizglītības kontekstā. „Karjeras izglītība ļauj cilvēkam, jebkurā dzīves posmā apzināties savas kompetences un intereses, palīdz pieņemt lēmumus par mācību un darbības virzību, kā arī plānot un

vadīt savu izglītību un darba dzīvi,” uzskata profesore.

Konferences dalībniekiem bija iespēja uzklaut atbildīgos Izglītības un zinātnes ministrijas darbiniekus par to, kā turpmākajos gados tiks risināti ar karjeras izglītību saistītie jautājumi, par karjeras izglītības lomu mūžizglītības stratēģijā kopumā un karjeras konsultantu izglītošanas iespējām.

Starplaikos dalībniekiem bija iespēja apmeklēt izstādi un iepazīties ar projekta KIPNIS gaitā tapušajām izglītības programmām, metodiskajiem un informatīvajiem materiāliem un to veidotājiem.

Jauna pieredze par dažādību un karjeras vadību

No 4. līdz 6. septembrim Padovā, Itālijā notika Izglītības un profesionālās izglītības starptautiskās asociācijas (IAEVG) organizētā ikgadējā konference „Guidance and Diversity – Research and Application”. Tajā piedalījās karjeras attīstības profesionāļi, praktiķi un pētnieki no visas pasaules.

Latviju konferencē pārstāvēja Ilze Miķelsone (Liepājas Pedagoģijas akadēmijas profesionālās maģistra studiju programmas „Karjeras konsultants” direktore), Aleksandra Joma (VIAA Karjeras atbalsta departamenta direktore) un Brigita Miķelsone (VIAA Karjeras atbalsta departamenta Projekta ieviešanas nodaļas vadītāja).

Ilze Miķelsone:

Konferences dalībniekus uzņēma Padovas Universitāte, viena no senākajām universitātēm Eiropā, dibināta 1222. gadā. Tā lepojas ar saviem pasaules atzinību guvušajiem zinātniekiem (Galilejs un Koperniks) un arī pašlaik turpina sen aizsākto zinātnes izaugsmes ceļu. Taču ne jau tikai vēsturiskais ieskaits vienoja konferences dalībniekus, bet gan piedāvātās tēmas aktualitāte un svarīgums.

Šodien globalizācija būtiski ietekmē ekonomiku un sociālo dzīvi. Globalizācijas process, liekot cilvēkiem darboties kopā, atklāj kulturālās, sociālās, ekonomiskās un citas atšķirības, radot jaunus izaicinājumus arī karjeras vadībā un at-

balsta sniegšanā. Ja agrāk runāja par tipoloģiskajām īpatnībām, kas vieno, tad tagad akcentus liek uz atšķirīgo. Uz cilvēku nevar vērtēt tikai tipoloģiski un karjeras konsultantam ir svarīgi redzēt atšķirīgo un dažādo. Dažādība kopumā attiecināma uz daudzām acimredzamām iezīmēm: dzimuma atšķirībām, sociāli ekonomiskajām atšķirībām, mācīšanās stilu atšķirībām un mācīšanās grūtībām, valodas lietošanas grūtībām, etniskajām un kultūras atšķirībām. Taču daudzas atšķirīgās, specifiskās iezīmes ir slēptas un neapzinātas. Līdz ar to svarīgi tās padarīt redzamas un respektējamas, apziņoties to rašanās cēloņus.

Konference deva ieguldījumu jaunāko teorētisko pētījumu un prakses sasniegumu popularizēšanā. Darbs bija organizēts lekcijās un darba grupās. Saglabājot konferences vispārējo tematiku, darba grupu prezentācijās un diskusijās bija iekļauti jautājumi par karjeras vadību un atbalsta sniegšanu cilvēkiem dažādos cilvēka dzīves ciklos, jauniešiem no riska grupām, darba meklētājiem, cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.

Īpaša uzmanība bija pievērsta arī dažādības un iekļaušanas aspektu saistībai un komandas darba (sociālie darbinieki, psihologi, karjeras konsultanti) nozīmes raksturošanai konsultēšanā. Dalībnieki diskutēja par karjeras attīstības teorijām un modeļiem, karjeras informācijas sistēmas pilnveidi e-portālos, e-studiju nodrošināšanu dažādu vajadzību klientiem, padomu

došanu un dzimuma atšķirībām, karjeras centru darbu universitātēs un karjeras konsultantu sagatavošanu.

Savukārt plenārlekcijās karjeras izglītības un konsultēšanas vadošie pētnieki runāja par:

- padomu došanas un dažādības psiholoģiskajiem un sociālajiem aspektiem (Salvatore Soresi, Itālija),
- dažādību un jauno paradigmu karjeras padomdošanas teorijās attīstību (Wendy Patton, Austrālija),
- labklājību skolās un darba vietās: jaunajām teorētiskajām un pētnieciskajām perspektīvām (Robert Lent, Steven Brown, ASV),
- profesionālo orientāciju un dažādību pasaulē (Maria Eduarda Duarte, Portugāle).

Analizējot konferences laikā gūtos iespaidus un pieredzi var teikt, ka kopumā karjeras izglītības, vadības un atbalsta sniegšanas jautājumos var saskatīt zināmas līdzības un aktualitātes, taču katrai valstij ir savas specifiskās, atšķirīgās iezīmes, kas, atbilstoši situācijai, prasa arī citādu pieeju un risinājumus. Latvijā ir svarīgi veicināt gan praktisko, gan teorētisko pētījumu attīstību un turpināt profesionālās meistarības izaugsmes pilnveidi.

Nākošo gadu IAEVG konference „The Role of Guidance in Achieving Social Ecology and Ecological Economy” tiek rīkota Buenosairesā (Argentīna) no 18.-20. septembrim. Papildu informāciju iespējams iegūt interneta mājas lapā: www.aiospcongreso2008.org.ar.

Veido karjeru kopā ar profesionāļiem

Kopš 2007. gada 1. septembra Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūra (PKIVA) ir pievienota Nodarbinātības valsts aģentūrai (NVA) kā Karjeras pakalpojumu departaments un ir kļuvusi par vienas pieturas aģentūru, kura piedāvā iespējas bez maksas saņemt dažādus karjeras pakalpojumus Latvijā (darbojas 27 karjeras pakalpojumu kabinetos).

Dita Lūka, NVA Karjeras pakalpojumu departamenta direktore:

Karjeras izglītības un konsultāciju sistēma

valsti pašlaik tikai veidojas, un mūsu karjeras pakalpojumu speciālistu 20 gadu pieredze ir ļoti noderīga tās pilnveidei.

Mūsu speciālisti palīdz klientiem pārliecināties par savu profesionālo izvēli, izvērtēt profesionālo piemērotību un atbilstību izvēlētajai profesijai, kā arī saskaņot savas profesionālās ieceres ar veselības stāvokli un izpētīt savas profesionālās intereses, spējas un plānot profesionālo izaugsmi.

NVA informācijas kabinetos ikviens interesents var saņemt dažādos tematiskajos blokos – izglītība, profesionālās darbības apraksti, konsultāciju iespējas, noderīga papildus informācija sevis ie-

pazīšanai u.tml. – strukturētu informāciju. Dažādi bukleti palīdz noteikt intereses un noskaidrot profesionālās darbības jomas, kurās tās varētu tikt īstenotas; uzzināt vairāk par izglītības iestādēm interesējošās profesijas apguvei, iepazīties ar profesiju saturu, darba specifiku. Saviem apmeklētājiem varam piedāvāt Profesiju aprakstu katalogu, kurā ir 370 profesiju aprakstu. Šī informācija ir pieejama gan drukātā, gan elektroniskā formā.

Interneta forumā „Sarunas” (www.nva.gov.lv, sadaļa „Karjeras pakalpojumi”) piedāvājam iesaistīties arī e-diālogos. Nāciet uz konsultācijām! Rakstiet: karjeraspakalpojumi@nva.gov.lv.

Jauniešiem pievilcīga profesionālā izglītība

No 4. līdz 9. novembrim VIAA Karjeras atbalsta departamenta Projektu nodaļas jaunākā projekta vadītāja Rudīte Bloka piedalījās CEDEFOP (Eiropas centrs profesionālās izglītības attīstīšanai) atbalstītā studiju vizītē „Kā profesionālo izglītību padarīt pievilcīgu jauniešiem?”. Vizīte notika Brigē (Brugge), Beļģijā, un tajā piedalījās izglītības speciālisti no Beļģijas, Lielbritānijas, Austrijas, Polijas, Nīderlandes, Portugāles, Norvēģijas, Ungārijas, Grieķijas, Kipras, Spānijas.

Rudīte Bloka,
vizītes dalībniece:

Studiju vizītei pie-teicos ar mērķi iepazīt Beļģijas (flāmu daļas) pieredzi un izziņāt rezultātus karjeras attīstības atbalsta īstenošanā jauniešiem, kā arī dalīties pieredzē ar citu valstu pārstāvjiem par jauniešu sagatavošanu profesionālai darbībai.

Studiju vizītes laikā apmeklējām Flāmu nodarbinātības un profesionālās sagatavošanas aģentūru, kur iepazīnā-mies ar Beļģijas izglītības un profesio-nālās sagatavošanas sistēmu kopumā, kā arī ar aģentūras stratēģiskajiem mērķiem, uzdevumiem un darbību karjeras attīstības atbalsta sniegšanā. Iepazinā-mies ar Kompetenču centra darbību, apmeklējām Nepilnas darba dienas profesionālās vidējās izglītības centru, Kortrijkas Tehnisko vidusskolu, Reģionālo Tehnoloģijas centru, Pieaugu-šo apmācības centru, Sint-Jan slim-nīcu, Syntra West mazo uzņēmumu

„Bridge programme” jaunieši izgatavo aprikojumu bērnu spēļu laukumiem

vadības apmācības centru un Speciālo vidusskolu.

Tā kā studiju vizītes tēma bija „Kā padarīt profesionālo sagatavošanu pievilcīgāku jauniešiem?”, mums bija iespēja uzzināt par dažādām profesio-nālās apmācības iespējām Beļģijā, tajā skaitā arī ar nepilnas darba dien-sas profesionālo sagatavošanu, par metodēm, kā paaugstināt jauniešu motivāciju un mobilizēt viņus profesio-nālajai tālākizglītībai, kā arī par sadarbības veidošanu starp izglītības iestādēm un darba devējiem, it īpaši, riska grupas jauniešiem un jauniešiem ar speciālām vajadzībām. Beļģijas kolēģi iepazīstināja ar modulārās sistē-mas priekšrocībām un centieniem iz-veidot profesionālās sagatavošanas koncepciju, kas apvienotu mācības un praksi klātienēs profesionālās vidējās izglītības sistēmā.

Manuprāt galvenais ieguvums no šīs vizītes ir padziļināts priekšstats par profesionālās sagatavošanas sistēmu Beļģijā, kas dot iespēju visu grupu jau-niešiem, kas uz laiku pārtraukuši māci-bas, atpalikušiem, ar īpašām vaja-dzībām u.c., turpināt mācības, lai sevi pilnveidotu vai iegūtu jaunu kvali-fikāciju.

Izzināju arī modulārās sistēmas priekšrocības jauniešu motivācijas pa-augstināšanai turpināt mācīties un iegūt profesionālo kvalifikāciju. Modulārā sis-tēma ir balstīta uz kompetencēm. Pat tad, ja jauniešis nepabeidz visu 3-4 ga-du mācību programmu, dažādu iemeslu dēļ pārtraucot uz laiku mācības, mo-dulārā sistēma ļauj jauniešim saņemt at-zinību/ sertifikāta daļu pēc katra mo-duļa par apgūtajām kompetencēm un

Ar autismu slimu bērnu skolas pasniedzējs demonstrē sveču liešanas tehniku

vēlāk turpināt mācības, nevis sākt māci-bas no paša sākuma.

Noderīgi bija iepazīties ar dažādiem projektiem un programmām, kas ļauj jauniešiem apgūt prasmes, mācīties un strādāt sabiedrības labā, kā piemēram, „Bridge programme”. Tajā jaunieši izga-tavo dažādus priekšmetus bērnu spēļu laukumiem, solus un citus priekšmetus pilsētas parkiem, tādā veidā saņemot gandarijumu par padarīto darbu un at-zinību, kā arī motivāciju dot vairāk labu-ma sabiedrībai.

Vizītes laikā pārliecinājos, cik laba sadarbība ir starp mācību iestādēm un dažādu nozaru uzņēmumiem, neval-stiskām organizācijām. Prakses vietas ir nodrošinātas dažādos uzņēmumos, tā-dējādi teorija tiek nostiprināta praksē, reālos darba apstākļos. Daudzās skolās nozaru uzņēmumi nosponsorējuši un uzstādījuši jaunākās iekārtas praktiskajai apmācībai. Plaša sadarbība notiek arī starp pašām mācību iestādēm. Skolās, kur pieejamas modernas iekārtas un prakses vietas, arī jaunieši no citām skolām tās var izmantot profesionālo prasmju apgūšanai.

Mani ļoti iespaidoja tas, cik liela vē-riība Beļģijā ir veltīta jauniešiem ar īpa-šām vajadzībām, tai skaitā arī viņu profesio-nālajā sagatavošanā un integrēšanā sabiedrībā. Piemēram, speciālajā skolā ar autismu slimi bērni apgūst dārznieka, ķieģeļu licēja amatus, un vēlāk veiksmīgi integrējas sabiedrībā. Skolā ir izveidotas īpaši aprīkotas klases, kur garīgi un fizis-ki atpalikuši bērni, tādi, kas nav mobili, var uzturēties pedagogu un medicīnas darbinieku uzraudzībā. Tas dod iespēju šo bērnu vecākiem aktīvi strādāt un ļauj viņiem nejusties sociāli izstumtiem.

Vizītes dalībnieki iepazīst profesionālo skolu pieredzi Beļģijā